

Siulequt

Tarnikkut nappaateqartutut pineqaatissinneqarsimasut katsorsarneqareersut Danmarkimiit angerlartinneqarnissaat pillugu suleqatigiissitaliat kaammattuutaat 2003-2004-meersoq naapertorlugu quppersagaq manna suliarineqarpoq, taannaavorlu tarnikkut nappaateqartutut pineqaatissinneqarsimasut Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut angerlartinneqarnissaannik, kiisalu tarnikkut nappaateqartutut pineqaatissinneqarsimasunut tunngatillugu susasaqartut ataasiakkaat suliassaannik atuuffiinillu allaaserinnittoq.

Ilaqtariinnermut Pisortaqarfik, november 2006.

Allakkiaq taanna uani pissarsiarineqarsinnaavoq: www.nanoq.gl/ilapi

Tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasut Danmarkiminngaanniit angerlartinneqarnissaat

Tarnikkut nappaateqartutut pineqaatissinneqarsimasut, Danmarkimi katsorsarneqartussatut pineqaatissinneqarsimasut, inatsisit naapertorlugit allaffissornikkut Kalaallit Nunaannut angerlartinneqarnissamut periarfissaqartinneqarput. Angerlartitsineq tamanna pisinnaavoq katsorsartittup suliarineqarnerata inaarneqarnera nakorsap naliliineratigut tunngavissinneqarpat. Periaaseq tassaassaaq, tamatuma kingorna tamanna pillugu eqqartuussisutigit aalajangiisoqarsimanissaa – eqqartuussissutip pineqaatissiinerulluunniit allannguuteqartinneqarneranik.

Angerlartitsinerup ingerlanissaa

Danmarkimi katsorsartittup nakorsaata, DIN-imi (A-1) nakorsaanerup, Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfiup pinerluttunik isumaginnittoqarfiullu katsorsartittup Danmarkiminngaanniit angerlartinneqarnissaa isumasioqatigiillutik aalajangiiffigissavaat.

Angerlartitsinissamut pilersaarusionerup aallartinneqassaaq, tamatumani susassaartut kiisalu Danmarkimi napparsimmavimmi iliuusissatut pilersaarusiortoqalissalluni.

Tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasooq Nuummumut apuutereerpat DIN/A-1-imiitinnegarallassaaq kingornalu Aaqami sungiusaavimmut inissinneqassalluni (pisariaqarpat immikkoortortami sivilisuumik uninngaviusartumi).

Nuummi Aaqamut inissiilinninnermi suliaq nalilersuisartutut ataatsimiititaliamit oqaluuse-rineqaqqaassaaq.

Angerlartitsinermi ingjallortaasunik sulianik suliarinnittartut ataatsimeeqateqartassapput.

Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmut tunngatillugu ornigulluni pulaartarnissaaq, oqaloqatigiittarnissaaq, antabussitortitaanissaaq, pisariaqarpat aningaasatigut isumaginnittarnissamut Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiullu allaffianut aalajangersimasumik orniguttarnissaat isumaqatigiissutigineqassapput.

Pilersuinissamut tunngavissat, pisariaqarpat suliffigisassaaq/sammisassaaq, inigisassaaq kiisalu inuuniarnermi ikiorsiiniutit allat isumannaarneqareerpata tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasooq katsorsartereersorlu kommunerisaminut nuutsinneqassaaq.

Suliarinninnerup nalaani iliuusissatut pilersaarusiorneq naliliinerillu pillugit ingerlaavartumik ataatsimiittoqartassaaq.

Kommunerisami nunap immikkoortuini tarnikkut nappaatilinnik isumaginniffiup, pinerluttunik isumaginnittoqarfiup isumaginninnermilu ingerlatsiviup tarnikkut nappaatilittut pineqaa-tissinneqarsimasoq malinnaavigiuassavaat.

Tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasut Danmarkiminngaan- niit angerlartinneqarneranni suleqatigisat akisussaaffeqarfiillu

Tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasup angerlartitaanissaanut susasaqartutut suleqatigiissut pingaernerit tassaapput: Pinerluttunik isumaginnittoqarfik, kommunerisami isumaginnittoqarfik, peqqinnissaqarfik, eqqartuussiveqarfik politiillu.

Pinerluttunik isumaginnittoqarfik: Pinerluttunik isumaginnittoqarfiup akisussaaffigaa inuit ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugaqartussaannngitsut kiisalu inuit isumassuinissaq eqqarsaatigalugu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissinneqartut eqqartuussissu-
tip/pineqaatissinneqarnerup naammassineqarnissaanut akisussaasuunissaq.

Katsorsarneqartoq suliaritereeraangat Kalaallit Nunaannullu angerlartinneqarluni, pinerluttunik isumaginnittoqarfiup tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasoq imaattunik piumasaaqateqarfigisinnaavaa:

- Pinerluttunik isumaginnittoqarfiup inissinneqarnissamut sulinissamullu peqqussutigisai maleruassallugit
- Pinerluttunik isumaginnittoqarfiup aalajangersagai naapertorlugit aalakoornartunik ikiaroorntunillu atornerluisuuneq pillugu atornerluinnginnissamik nakorsap akuerisaanik atuijunnaarnissamik katsorsartinnissaq naalassallugu
- Pinerluttunik isumaginnittoqarfiup aningaasatigut isertitat aningaasaatillu atornerqarnissaannut aningaasatigullu pisussaaffiit eqquutsinnissaannut aalajangersagai maleruassallugit

Nappaatilik nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik isumaginniffimmut katsorsartikkiartunngippat, pinerluttunik isumaginnittoqarfik ilisimatinneqassaaq. Taava pinerluttunik isumaginnittoqarfiup nappaatilik orniguffigissavaa pineqartup nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik isumaginniffimukartinneqarnissaa siunertaralugu. Tamanna iluatsinngippat, politiit attavigineqassapput pineqartup katsorsartikkiartorneqarnissaa pillugu ikiorneqarnissaq qinnutigalugu. Periaaseq aamma taanna atorneqassaaq, sullitaq antabusitorinneqarnissamut takkutinnngippat pinaaserpalluunniit.

Isumaginnittoqarfik: Tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasoq pinerluttunik isumaginnittoqarfiup isumagisaanik paaqqinniffimmut inissinneqaraangat, tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasup katsorsartereernerani kommunerisaaq tassaassaaq inissiinermi pineqartup kommune najugarisaa. Kommunerisami inunnik isumaginnittoqarfiup isumannaassavaa pilersorneqarnissaq eqqarsaatigalugu katsorsartereersup isumaginnikkut tapiissuteqarfigineqartarnissaa. Siusinaartumik pensioniliisoqarsinnavoq, pineqartup tamatumunnga piumasaaqatit naammassisimassappagit. Tamatumanissaaq

kommunerisaaq tassaassaaq iliuseqartussaataasussaaq kiisalu aalajangiinissamut pisussaaffeqartussaaq. Tarnikkut imaluunniit timikkut annertuumik innarluuteqartoqassappat, ikiorsiissutissanik iliuseqartoqassaaq, taamaalilluni nappaatilik sapinngisamik nalinginnaasumik inuuneqarnissaa isumannaarneqarniassammat. Ikiorsiissutissatut iliuserineqartussat tassaassapput, najugaqatigiinnut immikkoortoqarfinnullu illersukkanut, ulloq unnuarlu paaqqinniffimmut inissiisoqarnissaa kiisalu inunnik ikorfartuisartussanik atorfinitsitsinissamut ikorsiinissaaq. Tamatumani aamma kommunerisap akisussaaffigissavaa ikorsiinissamut periarfissanik annertuumik innarluuteqartoq siunnersussallugu ilitsersussallugulu kiisalu ikorsiinissaaq pillugu ilaqutariinnermut pisortaqarfimmut inassuteqaammik tunngavillersukkamik nassiussaaqassalluni.

Peqqinnissaqarfik: Katsorsarneqartumut suliarinninnissamut akisussaaffik DIN-ip tarnikkut nappaatilinnik isumaginniffianiippoq (A-1). Taamaattumik A-1 katsorsarneqartussamut iliussissatut pilersaarusiortarnernut peqataasassaaq. A-1 aammattaaq Aaqamut nalilersuisartutut ataatsimiititaliami peqataasassaaq Aaqamullu attaveqartuartsussalluni. Taamaattutaaq katsorsartissimasut kommuniminnut angerlartinneqartut pillugit A-1-ip peqqissaasut attaveqarfiguartsassavai. A-1-ip pisariaqarpat katsorsarneqartut unitseqqissinnaavai imaluunniit katsorsarneqartut Danmarkimut utertinneqarnissaat pillugu suleqataaneq aallartissallugu.

Eqqartuussiveqarfik: Eqqartuussiviit landsretsillu, pinerluttulerinermi inatsimmi § 113 naapertorlugu tarnikkut nappaatilittut pineqaatissinneqarsimasup qanoq pineqaatissinneqarnissaa isummerfigissavaat. § 113 naapertorlugu Danmarkimi inissiisarnissaaq tamatigut piffissamik aalajangiiffiuneq ajorpoq. Taamaattumik eqqartuussiveqarfiup suliassaraa akut-tunngitsumik isummerfigisassallugu, pineqaatissiisimanerup ingerlatiinnarneqarnissaa, pineqaatissiisimanerup sakkukillisinneqarnissaa imaluunniit atuukkunnarsinneqarnissaa. Tamanna tamatigut ukiut marlukkuutaarlugit pisarpoq, pinerluttulerinermi inatsimmi piffissaliussat naapertorlugit.

Politiit: Politiit katsorsartittumut atatillugu politiit suliassat isumagisarissavaat. Katsorsartittoq antabusitorumangippat imaluunniit katsorsartinnissamut takkutinngitsoorpat politiit aggersarneqarsinnaapput.